

Olivar á Ryggi varð føddur og virkaði alla sína tíð í heimbygdini, Miðvági. Mynd: Føroya Fornminnisvæn

HANS JØRGENSEN,
LÆRARI

Olivar á Ryggi varð føddur 15. oktober 1871, og hann doyði 11. februar 1963, 91 ára gamalur.

Olivar er ættaður úr Uppistovu á Ryggi. Foreldrin vóru Jens uppi í Stovu og Rakul Innan fyrri Á. Jens var yngstur av trimum brøðrum. Hinir vóru Olavur og Heini. Teir doyðu allir á ungir av bróstsjúku. Olavur doyði fyrst, hann var ógiftur. Heini giftist við dóttur Mikkjals í Húsi og búði Norðan fyrri Hoygarð.

Pápi Olivars, Jens, doyði loagu 42 ára gamalur. Tá var Olivar 15, Jógvan 10 og Jens Jacob 5. Olivar mátti taka húsið uppá seg.

Skála Jóannes (Jóannes í Skálatonini) varð eisini uppfosturaður har heimi. Hann var nákað eldri enn Olivar. Mamma hansara var pápasystur Olivar. Hon doyði eisini ung. Tey doyðu øll av bróstsjúku, sum tey kallaðu tað. Um tað hevur verið astma ella tuberklar, er ilt at siga. Tað kann hava verið ein blandingur av báðum.

Olivar giftist Honnu.

Hans Jørgensen, lærari úr Miðvági greiðir frá um mentamannin Olivar á Ryggi, sum varð føddur 15. oktober 1871 og doyði 11. februar 1963. Politiskt var Olivar eisini áhugaður: Tá loysingin ikki varð framd eftir fólkaatkvøðuna í 1946 gjørdist hann tjóðveldismaður

systkinabarninum, úr Norðri í Stovu við Kirkjar. Hon var systur teir Rasmus, Harald, Jógvan, sum var stýrimaður og sigldi úti, har hann doyði ungur, Kristin og Heina Norðri í Stovu. Hon var einsamøll genta. Rasmus og Olivar vóru so stutt javnaldrar, systkinabørn og svágar. Jóannes Norðri í Stovu, pápi Rasmus og teir, var giftur við fastur Olivars, Átu Elisabeth.

„Eg minnst, at eg svav hjá ommu. Hon las kvøðbøkir við mær hvørt einasta kvøð. Ikki á dansum, men úr sínum egnu brósti. Tað var eitt gudfrýgtugt heim“, sigur Ingibjörg, dóttur Olivar.

Tá tey giftust, lyfti Olivar húsinu upp og lagaði grund undir tey. Frammanundan stóðu húsin, sum vera man, niðri á jørd, og moldgólvar í øllum forum í roykstovuni. Húsinu eru so at siga í sama skapi, sum tey

upprunaliga vóru. Munurin er, at tey eru sett á grund, flagtakið er skift út við metal, og ábøtur eru gjørdar so við og við.

Tey fingi fimm børn, triggjar dreingir og tvær gentur.

Ingibjörg er tann einasta, sum er eftir á lívi, og hon býr framvegis í barnaheiminum.

„Olivar hevði ringar umstøður. Hann hevði eina ringa skepnu. Fyrst misti hann pápan, so misti hann aðra dóttirina, hon doyði av strupabruna. Og so var tað Jóannes. Hann var væl-skaptur fittur smádrongur. Hann dagdi væl at kvøða, og rættaði, tá onkur royndi hann við at kvøða skeivt“, sigur Tormans Jákup frá pápa sínum. Jóannes fekk eisini strupabruna. Skeiv medisinviogerð gjørdi, at hann gjørdist evnisbrekaður ella brekaður í sinninum. Hann var strævin at hava í húsinum, men toln tóku tey

sær av honum, til hann, eftir at Olivar var deyður, fór á eitt heim fyrri brekað í Danmark. Hann doyði fyrri nøkrum árum síðan og er grivin her.

Richard fórst við Nýggj-bergi. Tað verður altíð tikið til Richard, tá tosað verður um bjørg og bjargaferðir. Hann var av bestu bjargamonnum og álitismaður. Hann var besti sigmaður og djarvur sum fáur. Hann var, sum so mong av uppistovu-fólkunum, illa fongdur við astma.

Hann segði sínum kærú farvæl fyrri síðstu ferð, tá Nýggjberg fór sín seinasta túr, og Olivar mátti, sum so mong onnur í Miðvági, syrgja missin av einum høgt elskaðum soni.

Jógvan var tann einasti, sum giftist. Tey búsettust norðri við Lamba. Tey fingi fyra børn.

Sjálvt um Olivar hevði ómetaligan mótbúð í lívinum, so merktist tað ikki á

sinnalagnum. Hann hevði altíð eitt lætt sinnalag allar sínar dagar. Hann stóð javnan saman við hinum monnum í Rygstúni og prátaði um dagsins mál og tað hart, tí hann legði ongantið fingarnar í millum. Hann var sera bergtikin tjóðskaparmaður. Tá loysingin ikki varð framd í 1946 gjørdist hann Tjóðveldismaður.

„Pápi hevði ein so góðan skúlaferara, Jákú. Hann var ein so trúgvandi maður, og tað hevur inspirerað pápa, tað er pura sikkurt“, heldur Ingibjörg.

D.P. Danielsen skrivur í Mikkjalsbók um henda Jákú:

„Jákú var bóndasonur av Húsuni í Havn. Mamma hansara var av Weningstedfólkinum. Hann var lærari í Miðvági og Sandavági í 29 ár. Tey hjúnini Jákú og Anna vóru nógv umhildin millum tey ungu. Hon var av Kjølnes fólkinum. Sjálvtu tey eingi børn. Eina-

ferð, eg spurdi ein gamlan mann, hvussu tað bar til, at Rasmus á Háskúlanum segði festið frá sær og fór á skúla í Danmark, svaraði hann, at Rasmus var ein av teimum, sum gingu hjá Jákú. Í hesum mundi liggja, at hetta vóru slíkir, sum tráðu eftir onkrum meira. Og at Jákú hevði aðra fæði at bjóða teimum, enn tá var vanligt at borðreidda við.“

Men tað amboðið, teim mest tørvaði, var føroyska málið, tað áttu teir ikki. Tað máttu teir royna at smíða sær sjálvir, so hvørt sum teir mentust.

Men meiningin var hjá Olivari at læra til skúlaferara. Hann var í Havn og ætlaði at byrja, men hann hevði ikki ráð ella umstøður.

Hann fekk tungt hús og nógv sjúku at dragast við. Og hann var ikki mentur at bróta seg upp úr hesum lívikorunum sínum.

Tjóðskaparrørslan, háskúlaferarar, skúlaferarin, ein virkin prestur, og tey ríku evni, hesir ungu dreingir høvdu, skapaði eitt sera virkið mentanarvirkesmi í bygdini. Tað vóru Olivar og hansara javnaldrar. Rasmus, Hans Niklái, Lars o.a. sum stovnaðu Miðvágs Ungmannafelag og vóru sálm í tí.

Arbeiðsgrevið
Olivar var vælbygdur, stórumaður tá í tíðini. Hann

Fyrri partur